STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13542

BALADEN

Mani Leib

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

מ אַ נ י ל י י ב
אויסגאבע: אינזעל
פאָדערבלעטער: ז. מאוד
הויפּטפּערקויף:
פערלאַג מ. נ. מייזעל
424 גרענד סט., ניו יאָרק.

מאני לייב
באלאדען
ארויסגעגעבען
פון פערלאג
אינזל
ניו־יארק 1918

Copyright by Inzel, 1918.

I בלימעלאך
קרענצעלאך

בלימעלעך, קרענצעלעך מאַלט אויף די שויבען דער פראָסט,
און אין דעם קוימען דער ווינט אַזוי וואַיענדיג בלאָזט, —
גוט איז אונז איצטער ביי׳ם פרעהליכען פייער אין הויז!
ביזקעל דער נאַפט אין דעם שטילינקען לעמפּעל געהט אויס,
ביזקעל דער זייגער טהוט ברוגז׳לעך שעפּטשענען: — „שפּעט,
צייט שוין צו ליגען אין וויכען, אין וואַרעמען בעט." —
וועל איך ביי׳ם וואַיענדען בלאָזען אין קוימען פון ווינט
מעשה׳לעך, ליעדעלעך זינגען, דערצעהלען מיין קינד.

אין אַזאַ נאַכט האַט אין וואַלד זיך געטראָגען אַ גוואַלד, —
ס׳זיינען גזלנים באַפאַלען אַ פּריץ אין וואַלד.

צוויי פון די קוסטעם און איינער פון הינטער אַ בוים,
יענע צום פּריץ און איינער צום פערד פאַר׳ן צוים.

איז ביי דעם פריץ געוועזען א ברען, ניט קיין פערד.
אז ער פלעגט לויפען — אנטלויפען פון איהם פלעגט די ערד,—

איז ווי דער פערד האט פאר זיך די גזלנים דערזעהן —
האט ער דערפיהלט, אז אט באלד וועט אן אומגליק געשעהן,—

און אז ער גיט זיך דאס ראפטאם אויף דיבאם א שטעל ! —
אט און רייסט זיך ארויס פון זיין אייגענע פעל,

און אז ער גיט אין דער לופטען דעם שליטען א דרעה !—
אזש די גזלנים דערשראקענע — באץ אין דעם שניי !

אזש די גזלנים דערשראקענע לויפען אוועק
לאזען אין שניי ערגעץ ליגען די בליץ־שארפע העק.

און פון דעם פערד, איז פון לאנג שוין קיין סימן ניטא.
נאר אויפ'ן שנייאיגען פעלד ווי א פינטעלע גראה

שפרינגט ער א ווילדער, א ווילדער, — א שפרונג און א מייל !—
לאזט דא און דארט נאך זיך איבער א שנייאיגען זייל.

שפרינגען די מיילען אהינטער, פעלד אוים און פעלד איין.
ס'האט שוין דעם מזרח געצונדען דער מארגינער שיין.

ווייטער און ווייטער און העל האט די זון אויפגעפראלט,
העל אויפגעפראלט און די שנייאיגע פעלדער באשטראהלט, —

טראגט זיך דער פערד ווי א ווילדער, באנאסען מיט שוים,
פיהלט ניט ערד אונטער זיך און אויף זיך ניט קיין צוים,

טראגט זיך א ווילדער, א ווילדער, א שפרונג און א מייל
לאזט דא און דארט נאך זיך איבער א שנייאיגען זייל.

ס'האט שוין די זון זיך צום טונקעלען מעריב גענייגט,
האט אויף די שנייאיגע פעלדער איהר אפשיין געלעגט.

ווייטער און ווייטער או! אט איז געקומען די נאכט,
דאס האט דער פראסטיגער ווינד איהר פון ערגעץ געבראכט.

טראגט זיך דער פערד ווי א ווילדער אין נאכט מיט דעם ווינד,
אט—און א דארף שוין בעווייזט זיך, בעווייזט זיך, פארשווינדט.

טראָגט זיך דער פערד ווי א ווילדער, דאַרף אוים און דאַרף איין,
אַט אַט און ער איז אין אייגענעם דאַרף שוין אריין

אַט אַט און ער האלט שוין איינעט זיין ווילדען גאַלאָפּ
אַט און ער שטעלט זיך ביים פריצישען פּאַלאַץ זיך אָפּ.

ס׳איז שוין די מעשה געווען אויף׳ן דריטען מעת לעת
ס׳איז אין צובראָכענעם שליטען געלעגען דער פריץ. — א מת.

האָט אויפ׳ן הויף זיך צובולען דער הונט אויף דער קייט,
ער האָט אפנים דערשמעקט פון דער נאָהענט דעם טויט,

האָט ער געבולען, געבולען, געריסען די קייט אזוי לאַנג
ביז׳קעל עם האָט זיך פון שליסלען דערהערט א געקלאַנג,

און א באָדינער, פארשלאָפען און וואַרטשענדיג בייז
מיט א לאַנטערען אין האנט איז צום טויער ארוים.

זעהט דער באָדינער דעם פערד א פארסאָפּעטען שטעהן,
גיט ער צום שליטען א לויף און — דערשרעקט זיך אליין!

אין דער לאנטערנע — א פינקעל, א פאל אינ׳ם שניי.
לויפט דער באדינער אין פאלאץ מיט ווילדען געשריי.

באלד האט דער פאלאץ באלויכטען געשיינט אין דער נאכט
מען האט דעם פריץ א טויטען אין פאלאץ געבראכט.

מען האט געפונען אין טויטענ׳ס פארגליווערטע האנט
פערעל, — זיין ווייב א מתנה — א גאנצענעם באנד.

בלימעלעך, קרענצעלעך מאלט אויף די שויבען דער פראסט,
און אין דעם קוימען דער ווינט אזוי וואיענדיג בלאזט, —
גוט איז אונז איצטער ביי׳ם פרעהליכען פייער אין הויז!
ביזקעל דער נאפט אין דעם שטיילינקען לעמפעל געהט אויס,
ביזקעל דער זייגער טהוט ברוגז׳לעך שעפטשענען: — „שפעט,
צייט שוין צו ליגען אין וויכען, אין ווארעמען בעט.“ —
וועל איך ביי׳ם וואיענדען בלאזען אין קוימען פון ווינט
מעשה׳לעך, ליעדעלעך זינגען, דערצעהלען מיין קינד.

II בלימעלאך
קרענצעלאך

בלימעלעך, קרענצעלעך מאַלט אויף די שויבען דער פראָסט,
און אין דעם קוימען דער ווינט אַזוי וואַיענדיג בלאָזט, —
גוט איז אונז איצטער ביי'ם פרעהליכען פייער אין הויז!
ביזקעל דער נאָפט אין דעם שטילינקען לעמפּעל געהט אויס.
ביזקעל דער זייגער טהוט ברוגז'לעך שעפּטשענען: — „שפּעט,
ציים שוין צו ליגען אין ווייכען, אין ווארעמען בעט." —
וועל איך ביי'ם וואַיענדען בלאָזען אין קוימען פון ווינט
מעשה'לעך, ליעדעלעך זינגען, דערצעהלען מיין קינד.

אין אַזאַ נאַכט האָט אין וועג זיך געלאָזען אַ איד.
אונטער'ן אָרים אַ פּעקעל, טויט־הונגעריג, מיעד,

נאָר מיט בטחון אין הארצען צו'ם האר פון דער וועלט,
שלעפּט ער זיך עלענד אין אָפענעם שנייאיגען פעלד.

פעלד הינטער איהם און פאר איהם אין דער ווייט, אין דער ברייט,
שנעע איז איהם איבער די קניע און דער וועג איז פערוועהט.

און ווי א פויגעל א ווילדער, טראגט אום זיך דער ווינט,
הורבעט אן שנעע, גיט א דרעה.אין ז ער לופט און פערשווינדט.

קומט באלד צוריק, רייסט דעם איז'ען די פאלעס און בארד,—
קוים מיט די כחות דער איד האלט זיך איין אויפ'ן ארט.

הויבט אויף דער איד צו דעם הימעל מיט רחמים זיין בליק:
גאטעניו, ברייננ דו בשלום אהיים מיך צוריק!

נאר איבער איהם איז דער הימעל א גרויער ווי בליי,
און ארום איהם טראגט דער ווינט זיך א ווילדער און פריי.

הערט ניט דער הימעל דעם אידענ'ס געבעט און געשריי,
שטויסט איהם דער ווינט אוןווארפט איהם א מיעדען אין שנעע.

אויפשטעהן פון שנעע האט שוין מעהר ניט קיין כח דער איד
עפעס א פוילקייט א זיסע פילט אן יעדען גליעד.

און אין די ביינער צוגיסט זיך א ווארעמע רוה,
אט און די אויגען פאמעלינקע שליסען זיך צו. —

פלוצלונג — ער גלויב זיך אליין ניט, א קרעטשמע זאל זיין?
ס'שלאגט אין דער נאכט פון א פענסטער א פרעהליכער שיין.

ס'ריפעט דער ווינט מיט'ן טויער, מאכט צו, עפענט אויף,
שליטענס געלאדען מיט סחורות פיעל שטעהען אין הויף.

און ביי די שליטענס פערבונדענע שטעהען די פערד,
עסען דעם האבער און רייסען דעם שנעע ביז'ן ערד.

פרעהט זיך דער איד וואס דער בורא האט אין אזא נאכט
איהם צו א מענשישען ישוב בשלום געבראכט.

קלאפט ער אין טיהר, און מען עפענט איהם באלד—סארא פרייד!
פרעהליכע אידישע פנים'ער, אידישע רייד!

איבער'ן שטוב גיסט דער הענג-לאמפ א ליכטיגקייט אויס.
ס'טראגט זיך א ריח פון טאבאק און בראנפען און שוויים.

גיבען די אידען איהם „שלום" — „פון וואנען א איד?"
לאכט ער, — אז ער האט געלאזט זיך צו פוס פון יאריד

און אז דער וועג איז געוועזן אביסעלע שווער,
האט ער געבלאנדזשעט ביז ער האט געטראפען אהער.

לאבען די אידען מיט איהם. נאר זיי ווערען באלד שטיל...
יעדערענ'ס הארצען פילט אז א רחמנות־געפיהל,

יעדערענ'ס פנים און שטערען ווערט כמורנע, פערטראכט,—
„ווי לאזט א איד זיך צרפוס געהן אין אט אזא נאכט ? !"

ווערט באלד, דער טיש מיט מאכלים און בראנפען געגרייט,
וואשט זיך צו'ם עסען דער איד, מאכט המוציא אויף ברויט,

זאגט צו די אידען „לחיים" — „לשלום ר' איד."
עסט ער און טרינקט, און א ווארימע, זאטיגע פריד

גיסט זיך, צוגעהט אין זיין הארץ, אזש ס'לייב ווערט איהם הייס,
ווישט מיט'ן האנט אזש פון פנים דעם ווארעמען שוויים.

עסט ער און טרינקט און ער עסט, אזש עס געהט שוין ניט מעהר,
בענשט ער, און ס'שיינט אין זיין אויג א גאטספארכטיגע טרעהר.

איצטער וואַלט ער מיט די אידען געשמועסט ביז שפּעט!
אָבער עס וואַרט און עס ווינקט איהם די פּוכאווע בעט.

אָבער די ביינער, דערוואַרעמטע, גאַרען נאָך רוה,
און ווי פון זיך זיינע אויגען האַלב שליסען זיך צו.

און צו דעם קישען עס ציהט זיך און נייגט זיך דער קאָפּ,
פאַלט ער אַזוי אין די קליידער אין בעט ווי אַ סנאָפּ.

פּלוצלונג דערפיהלט ער זיין האַלז ווערט צוזאַמענגעדריקט,
עמיצער וואַרפט זיך אויף איהם, אַזש דער אָטהעם פערשטיקט!...

און ער דערזעהט באַלד זיין ווייב און די קינדערלעך שטעהן,
ברעכען די הענט, ברעכען אויס אין אַ ביטער געוויין. —

אַ ניט געוויינט האָט זיין ווייב און זיין ליבליכעס קינד,
נאָר איבער איהם אויפ'ן פעלד האָט געוואָיעט דער ווינד.

מאָרגען פריהמאָרגען, ווען שטיל נאָך געשלאָפען איז גאָט,
זיינען שוין גוים מיט שליטענס געפאָהרען אין שטאָדט.

האבען די גוים געפונען דעם אידען פערוועהט,
האבען די גוים געפונען דעם אידען שוין טויט.

האבען די גוים ארום זיך דעם טויטען צושטעלט,
האבען זיין פעקעל צועפענט „הא, הא, וויפיעל געלט!“

האבען די גוים זיין טלית און תפילין בעטראכט.
איינער א גוי האט נאר גראב אויפ׳ן קול זיך צולאכט,

אבער די אנדערע זיינען געשטאנען ווי שטום
און נאכאנאנד זיך גע׳צלם׳ט דערשראקען און פרום.

בלימעלעך, קרענצעלעך מאלט אויף די שויבען דער פראסט,
און אין דעם קוימען דער ווינט אזוי וואיענדיג בלאזט, —
גוט איז אונז איצטער ביי׳ם פרעהליכען פייער אין הויז!
ביזקעל דער נאפט אין דעם שטילינקען לעמפעל געהט אויס,
ביזקעל דער זייגער טהוט ברוגז׳לעך שעפטשענען: — „שפעט,
צייט שוין צו ליגען אין וויכען, איןווארעמען בעט.“ —
וועל איך ביי׳ם וואיענדען בלאזען אין קוימען פון ווינט
מעשה׳לעך, ליעדעלעך זינגען, דערצעהלען מיין קינד.

דער שכנף

איינס, צוויי, דריי פיער, —
קינדער קלאפען אין מיין טיר,

— קינדער גוטע קומט אריין,
וועט איהר גוטע געסט דא זיין.

און ביי מיר אין קליינעם הויז
אין א רעדעל זעצט זיך אוים,

זיצט און שווייגט און ביזקעל סוף
הערט א מעשה׳לע פון שלאף: —

אז דער ליעבער טאג פארגעהט,
און אין מערב זייט ווערט רויט.

און די זונן אין פייער פלאַם
שלאָפֿן געהט אין ווייטען ים —

דעמאָלט, ערגעץ פון דער ערד
ניט געזעהן, און ניט געהערט,

קומט דער אָוועגד שטיל ארוים,
און געהט אום גאס איין גאס אוים.

איז נאָר ווי און וואו ער געהט
ווערט א פינסטערניש פארשפרייט.

און אז קינדער גאָר נאָך קליין
שרעקען זיך צו זיין אליין,

און מען זעהט ניט וואָס צו טהאָן —
צינדט מען באלד די לאָמפען אָן.

לייכט א לאָמפ אין יעדען הויז.
זעצען זיך די קינדער אוים

אַרום טיש, און ריידען ניט,
עסען, טרינקען וואָס מען גיט.

און אַ זייגער אויף אַ וואַנט
ציילט זיך טיקטאַק נאָכאַנאַנד.

און אַז קינדער עסען נאָך —
מאַכט דער שלאָף דערווייל אַ לאָך

ערגעץ אונטער בעט אין דיל,
שאַרט פון לאָך זיך שטיל, שטיל, שטיל,

זעהט ער, קינדער עסען נאָך —
קריך צוריק אַריין אין לאָך.

זעהט ער, קינדער עסען אָפּ,
עסען אָפּ, און טרינקען אָפּ,

קריכט דער שלאָף פון לאָך אַרויס,
שאַרט זיך ביי די ווענט פון הויז,

קריכט אין שיין פון לאָמפּ אריין,
רוימט פון שיין צו מאַמעס איין:

„האָט איהר קינדער קליין און שעהן
צייט פאר קינדער שלאָפען געהן“.

זעהען מאַמעס אז ס׳איז שפּעט,
נעהמט מען אויסבעטען דאָס בעט,

און די קינדער גוט און פיין
לייגען זיך אין בעט אריין.

מאַכען זיי די אויגלאַך צו
שלאָפען איין אין גוטען רוה.

און א זייגער אויף א וואנט
ציילט זיך טיקטאַק נאָכאַנאַנד.

און אז קינדער שלאָפען איין,
קריכט דער שלאָף צוריק אריין

אונטער בעט אין לאָך פון דיל,
און ער ליגט דאָרט שטיל, שטיל, שטיל.

און אַ זייגער אויף אַ וואַנט
ציילט זיך טיקטאַק נאָכאַנאַנד.

ליעגט דער שלאָף אין לאָך אַזוי,
ליגט אַ שעה און ליגט זיך צוויי,

און אַז מאַמעס ווערען מיעד, —
גערען אום מיט מיעדע טריט.

האָבען אַלץ שוין אָפּגעטאָהן —
און די האַלבע נאַכט קומט אָן —

און אין פענסטער מיט איהר שיין
די לבנה קוקט אַריין —

קריכט דער שלאָף פון לאָך אַרויס,
שאַרט זיך ביי די ווענט פון הויז.

קריכט אין שיין פון לאמפ אריין,
רוימט פון שיין צו מאמעס איין:

„דארפט איהר מארגען אויפצושטעהן,
צייט שוין איצטער שלאפען געהן".

זעהען מאמעס אז ס'איז שפעט,
לייגען זיך אריין אין בעט.

לעשען זיי די לאמפען אויס.
און אז פינסטער ווערט אין הויז

מאכען זיי די אויגען צו,
שלאפען איין אין גוטען רוה.

און אז מאמעס שלאפען איין —
קריכט דער שלאף צוריק אריין

אונטער בעט, אין לאך פון דיל,
און ער ליגט דארט שטיל, שטיל, שטיל.

און א זייגער אויף א וואנט
ציילט זיך טיקטאק נאַכאַנאַנד,

און אין פענסטער מיט איהר שיין
די לבנה קוקט אריין.

און מיין מעשה׳לע פון שלאף
איז שוין איצטער ביי איהר סוף.

גזלנים

זומערלעב, זומערלעב,ביימעלאך גרין,
ווינטערלעב ביימעלאך ווייסע...
אט קינדערלאך זעצט זיך אוועק ארום מיר,
איך וועל אייך דערצעהלען א מעשה.

אז איהר וועט שטילינקע זיצען אזוי —
איז נעם איך די מעשה דערצעהלען;
עס האבען צוויי ברידער גזלנים געלעבט
אין פינסטערען וואלד אין די היילען.

איינער פון זיי איז א יונגער געווען,
דער צווייטער אן אלטער, א בלינדער,
דער אלטער פלעגט זיצען און היטען די היים,
דער יונגער פלעגט גהען כאפען קינדער.

ער פלענט אוועק אין א פינסטערע נאכט,
א כאפ טאן א קינד און אנטלויפען,
און ברייגגען דעם קינד צו דעם אלטען אהיים,
דערנאך צו ציגיינער פארקויפען.

איינמאל, עם טרעפט אין א פינסטערע נאכט,
אין וואלד האט א שטורעם געוויטערט:
פון שטורים געקרעכצט יעדער בוים האט אין וואלד,
די היילען אזש האבען געציטערט.

זיינען די ברידער גזלנים ביים טיש
פאר'שכור'ט און פרעהליך געזעסען:
זיי האבען געטרונקען דעם טייערסטען ווייז,
די בעסטע מאכלים געגעסען.

פלוצלינג זיי הערען א קינדערש געוויין
צוגעהט זיך פארגעהט זיך אין שטורעם!
„מיין מאמע מיין מאמע איך בלאנזשע אליין!..."
א קינדערש געוויין, אז אפילו א שטיין
געקענט וואלט צוגעהן פון יסורים.

אבער די ביידע גזלנים פאר פריִיד,
זיי האָבען געטאַנצט און געשפּרונגען.
פאר זיי האָט דאָס קינדערש געוויין ווי אַ באַרג
ציגיינערשע רענדלאך געקלונגען.

האָט זיך דער יונגער פון קאָפּ ביז די פיס
מיט העק און מיט מעסער באַהאַנגען.
און איז דורך די היילען צום וואלד נאָכ'ן קינד
מיט בליציגע אויגען געגאַנגען.

געהט ער אַ שעה, און געהט אַזוי צוויי,
און וואָס איז דאָ לאַנג צו דערצעהלען? —
ער געהט שוין אַרום אַזוי זיבען מעת־לעת
און קען ניט אַרויס פון די היילען.

און אין די גאַנצענע זיבען מעת לעת
וואו ער זאָל זיך ווענדען און קערען —
דאָס קינדערש געוויין טראָגט זיך דאָ אום פאר איהם,
און וויל גאַר אנטשווינען ניט ווערען.

האט ער די גאנצענע זיבען מעת לעת
גריסען די היילען, די שטיינער. —
אז ער האט צובראכען די מעסער און העק,
געריסען האט ער מיט די ציינער.

וואס איז דערווייל מיט'ן בלינדען געשעהן? —
ער איז דאך א שיף אהן א רודער? —
דער בלינדער האט גאנצענע זיבען מעת לעת
געוויינט נאך זיין יונגערען ברודער,

און אויף דער נאכט פון דעם אכטען מעת לעת,
דער ברודער איז נאך ניט געקומען —
האט ער אזוי ביטער און שטארק זיך צוואוויינט,
ביז ער האט זיין ראיה באקומען.

איז ער זיין ברודער צו זוכען אוועק:
און ווייט אין א הייל א פארדרעהטען,
אהן ציינער, די ליפען צוקרימט און צולאמט,
האט ער איהם געפונען א טויטען.

איז ווי ער האָט איהם געפונען אזוי
אהן ציינגער א טויטען דאָ ליגען,
ברעכט פּלוצלונג דער טויטער ארויס א געוויין:
„מיין מאמע מיין מאמע איך בלאָנדזשע אליין...“
און ווערט באַלד אויף אייביג אנטשוויגען.

גרוי ווי דער אלטער איז פריהער געוועו,
פון שרעק איז געוואָרען נאָך גרויער;
און איבער'ן מת האָט ער זיבען מעת לעת
געוואכט אין געוויין און אין טרויער.

און אויף דער נאכט פון דעם אכטען מעת לעת,
אין וואלד איז א שטורעם געוואָרען,
האָט אזוי ביטער און שטארק זיך צוּוויינט,
ביז ער האָט זיין ראיה פארלאָרען.

זיצט זיך פון יעמאָלט דער בלינדער און וויינט
און קען ניט ארויס פון די היילען...
און סוחרים וואס פאָהרען אין נעכט דורך'ן וואלד
דערשראָקענע נאָכדעם דערצעהלען:

אז ווען מען פאהרט אין די נעבט דורך'ן וואלד
א קינעדרש געוויין קען מען הערען.
א קינעדרש געוויין אז א שטיין וואלט צוגעהן:
„מיין מאמע מיין מאמע איך בלאנזשע אליין!...“
און וויל גאר אנטשוויגען ניט ווערען.

אבער דאס וויינט ניט קיין קינד אינ'ם וואלד, —
מען לאזט ניט אין וועלדער קיין קינדער.
דאס וויינט גאר אין פינסטער'ן וואלד אין די נעבט
דער אלטער, דער גזלן דער בלינדער.

זומערלעב, זומערלעב ביימעלאך גרין,
ווינטערלעב ביימעלאך ווייסע,
א גלעקעל אריין און א גלעקעל ארויס,
און דאס איז די גאנצענע מעשה.

דער פרעמדער

קאַלט און פינסטער איז די נאַכט.
מיר און טויער צוגעמאַכט.

פענסטער בלינדע אָהן א שיין
שטאַרען אין דער נאַכט אַריין.

קאַלט און פינסטער, קאַלט און שפּעט,
שלאָפט זיך יעדער אין זיין בעט.

שלאָפען שלאָפט נאָר ניט דער ווינד
און די בילענדיגע הינד,

און דער פרעמדער שלאָפט נאָך ניט, —
און מיט וואַקלענדיגע טריט

און אין שמאטעס שטיק אויף שטיק
און פארגארטעלט מיט א שטריק,

מיט א טארבע אויף די הענט,
שארט ער הארט זיך ביי די ווענט.

זעהט ער ווייט א פאלאץ שטעהן,
לאזט ער זיך צום פאלאץ געהן.

בים עם קרעהט דער ערשטער האהן,
קלאפט ער אין דעם פאלאץ אן:

סטוק סטוק סטוק — ווער קלאפט אין טיר?
— גוטע מענשען, עפענט מיר!

איך בין עלענד אויף דער וועלט,
מיד פון הונגער און פון קעלט...

סטוק סטוק... — פרעמדער, געה אוועק,
אונזער קליינעם קינד ניט וועק,

זאט און ווארים אין ליו־ליו
שלאפט זיך אונזער קינד אין רוה...

בויגט דער פרעמדער איין דעם קאפ,
קעהרט זיך פון דעם פאלאץ אפ.

זעהט ער ווייט א שטיבעל שטעהן,
לאזט ער זיך צום שטיבעל געהן.

ביז עס קרעהט דער ערשטער האהן,
קלאפט ער אין דעם שטיבעל אן:

סטוק סטוק סטוק. — ווער קלאפט אין טיר?
— גוטע מענשען, עפענט מיר!

איך בין עלענד אויף דער וועלט,
מיד פון הונגער און פון קעלט...

און דער פרעמדערווארט ניט פיעל,
אימיץ שארט זיך אין דער שטיל

בײַ דער טיר און בײַ דעם שלאָס,
קומט אַרױס דער באַלאַבאָס:

— פֿרעמדער, פֿרעמדער, קום אַרײַן,
װעסט מײַן גוטער אורח זײַן.

און דער פֿרעמדער בײגט זיך אײַן,
קריכט אין שטיבעל קוים אַרײַן.

קומט אַרײַן און אָטעמט שװער,
קוקט אַהין און קוקט אַהער.

און ער זאָגט אַרױסעט גלײַך:
— נו, אַ פֿינסטערניש בײַ אײַך!

ענטפֿערט איהם דער באַלעבאָס:
— קױפֿען נאָפֿט ניטאָ פֿאַר װאָס.

— װו־װו־װואו, און איז בײַ אײַך דאָ קאַלט,
ממש װי אין מיטען װאַלד.

ענטפערט איהם דער באלעבאס:
— קויפען האלץ ניטא פאר וואס.

— הייסט עס, ס'איז ניט פרעהלאך דא.
און קיין ברויט איז אויך ניטא?

ענטפערט איהם דער באלעבאס:
— קויפען ברויט ניטא פאר וואס.

אך און וועה צו מיינע זינד,
אז מיין הונגעריגעס קינד

האט געוויינט פארשמאכטערהייט:
„טאטע, גיב א שטיקעל ברויט!"

און אהן כוחות ליעגט עס שטיל
איצטער אויפ'ן הארטען דיל...

קראצט דער פרעמדער זיך דעם קאפ,
לאזט זיך אויפ'ן דיל אראפ.

שפּרייט זיין אַלטע טאַרבע אויס,
און ער זאָגט אַזוי אַרויס:

— אַז ס'איז פינסטער דאָ און קאַלט
ממש ווי אין מיטען וואַלד.

אַז קיין ברויט איז אויך ניטאָ,
לעג איך מיר זיך אָט־אָ־דאָ...

איז ווי נאָר ער זאָגט אַזוי,
טוט דער ערשטער האָהן אַ קרעה.

ווי עס קרעהט אַזוי דער האָהן,
צינדט די לאָמפּ אַליין זיך אָן,

און דער אויוועז, גוט און פיין,
הייצט מיט האָלץ אַליין זיך איין,

און עס ווערט אַליין דער טיש
פול מיט טעלער פליש און פיש

און מיט חלות און מיט ברויט,
ווי אויף יום־טוב צוגעגרייט.

און דער פרעמדער — אַט געוועז,
אַט געוועז און אַט געזעהן —

פּלוצלונג טוט א זאָג, און לאַכט:
— באַלעבאָס א גוטע נאַכט!

און ער פליהט ווי ער איז גרויס
דורך א שפּאַלט פון טיר ארויס.

— אַי אַי נסים, אָדער וואָס?
טראַכט ביי זיך דער באַלעבאָס,

נאָר ער זעהט: דער אויוועז ברענט,
און דער לאָמפּ בעלייכט די ווענט,

און דער טיש א פולער שטעהט
מיט מאכלים צוגעגרייט.

טראכט דער באַלאַבאָס ניט פיעל,
הויבט ער אויף דעם קינד פון דיל,

וואַשען זיי זיך עסען פרום,
זעצען זיך ביים טיש אַרום.

עסען זיי און לויבען גאָט
פאַר זיין חסד און גענאָד.

און אין דרויסען פייפט דער ווינט,
און אין פּאַלאַץ וויינט דאָס קינד.

לויפט מען איבער פּאַלאַץ אום,
און מען זוכט אַ לאָמפּ אַרום.

זוכט מען דאָרט און זוכט מען דאָ,
און קיין לאָמפּ איז אַלץ ניטאָ.

און אַלץ שטאַרקער וויינט דאָס קינד,
און אין דרויסען פייפט דער ווינד,

און אין דרויסען פייפט דער ווינד
און עס בילען בייז די הינט,

נאר דעם פרעמדען ארט עס ניט.
און מיט וואקלענדיגע טריט,

מיט דער טארבע אויף די הענט
שארט ער הארט זיך ביי די ווענט,

שארט ער זיך אזוי אוועק
אין דער נאכט, אין וויטען וועג.

די נזיכן

אין ברוקלין אין א שטיבעל
אהן ווענט און אהן א דאך
האט זיך געוואהנט אן ארימאן
מיט קינדערלאך א סך.

און דארט ביי זיי אין שטיבעל
איז נים געוועז קיין ברויט,
ווייל דארט אין שטיבעל האט מיט זיי
געוואהנט די גרויע נויט.

־ער ארימאן פלעגט אויפשטעהן
אז שלאפעז פלעגט די וועלט
און געהן צופוס ביז אין ניו־יארק
פארדינען עפעס געלט.

און אז די זון פלעגט אויפגעהן
און ביז די זון פערגעהט —
די קינדער פלעגען וויינען שטארק:
— אוי מאמע, מאמע ברויט!

די גרויע נויט פלעגט זיצען
ביים אויווען אויף א שטיין
און זעהען אלץ און פרעהען זיך
און שארפען מיט די ציין.

די מאמע פלעגט דאס זעהען
און וויינען שטילערהייט,
און טרייסטען איהרע קענדערלאך:
— וואס דארפט איהר קינדער, ברויט? —

איהר ווייסט דאך אז דער טאטע
איז אין ניו־יארק אוועק,
ער וועט אייך ברענגען פון ניו־יארק
צוויי גרויסע פולע זעק, —

צוויי פולע זעק מיט חלות,
מיט עפּעל און מיט ניס,
מיט קיבעלאך און שאָקאָלאַד
און טאָרט ווי האָניג זיס.

די קינדער פלעגען הערען,
זיי האָבען זיך געפרעהט,
און פלעגען שוין דעם גאַנצען טאָג
ניט בעטען מעהר קיין ברויט.

און שטילינקע און גוטע
געוואַרט ביז שפּעט ביינאַכט
און זעהען צי דער טאַטע האָט
צוויי זעק אהיים געבראַכט.

דער אָרימאַן פלעגט קומען
ביינאַכט, פאַזאָרגט און מיד,
און זאָגען צו די קינדערלאַך:
— היינט האָב איך גאָר נישט ניט.

די קינדער נעהמען וויינען:
— אוי ברויט, א שטיקעל ברויט!
דער טאטע שווייגט, די מאמע זיפצט
און ווינשט אויף זיך דעם טויט.

די גרויע נויט ביים אויווען
זי זיצט זיך אויף איהר שטיין.
און זעהט עס אלץ און פרייט זיך אלץ
און שארפט זיך אלץ די ציין.

נאר איינמאל האט געטראפען,
געשלאפען איז די וועלט,
דער ארימאן געהט אין ניו־יארק
פארדינען עפעס געלט.

אט ערשט איז ער פון שטיבעל
צופום אזוי אוועק
און פלוצלונג קומט ער באלד צוריק
און טראגט צוויי פולע זעק.

צוויי פולע זעק מיט חלה׳ס
מיט עפּעל און מיט ניס,
מיט קיכעלאַך און שאָקאָלאַד
און טאָרט ווי האָניג זיס.

און נעהמט די קינדער וועקען, —
ער וועקט זיי און ער לאַכט:
שטעהט אויף איהר ליעבע קינדערלאַך,
זעהט וואָס איך האָב געבראַכט!

נו, האָט מען דאָס אין שטיבעל
א ביסעל זיך געפרעהט! —
נאָר ניט געפרעהט האָט זיך מיט זיי
די בייזע גרויע נויט.

פון שרעק איז זי געוואָרען
א קליינע, קליינע גריל,
און איז פארקראָכען אונטער דיל
און האָט צואוויינט זיך שטיל.

אינגל
צינגל
כוואַט

כ׳האָב אַ מעשה׳לע אַ שעהנע,
פאַר די קינדער מיינע קליינע.
זייט זשע קינדער שטיל און שאַ,
ס׳איז מיין מעשה׳לע אַזאַ : —

ערגעץ ווייט, ווייט, ווייט פון דאַנען,
צוצוקומען ניט מיט באַהנען,
ניט מיט שיפען, ניט מיט פערד —
ערגעץ אויף אַ ווייטער ערד

האָט אַ טאָל זיך דאָרט געפונען.
און אין טאָל איז דורכגערונען,
ווי אַ שנירעל ווייס און גלייך,
ווייט און גלייך אַ קליינער טייך.

און ביים טייך, פוןביידע ברעגן,
זיינען שטיבער פיעל געלעגן.
שטיבער, גאסען און א מארק,
און ביים זייט פון מארק א בארג.

און די גוים און די אידען
האבען דארט געלעבט צופריעדען;
ווער אין פרייד און ווער אין נויט,
יעדער האט געהאט זיין ברויט.

האט זיך איינמאל דארט געטראפען
אז דער זומער איז אנטלאפען.
נו, איז וואס איז דא דער שרעק,
אז דער זומער לויפט אוועק? —

נאכ'ן זומער קומט דער ווינטער,
קומט דער ווינטער און בעשפינט ער
שטיבער, בארג און מארק און פלויט
אין א שנייאיג ווייסען קלייד.

ווייס און ליכטיג א פערשנייטער
און א ווייטער און א ברייטער
שטעהט אזוי דער ווייטער וועג,
ביז די לינדע פסח־טעג.

גוים קומען זיך צופאהרען,
פיהרען פולע שליטענס קארען,
גענז און האלץ און שטרוי, און היי,
אנגעלאדען אט אזוי.

אידען שמאיען אום און לויפען,
דינגען, קויפען און פערקויפען;
יעדען אידען'ס פנים שיינט:
ס'ארא מארק אביסעל הייגט!

חברה לויפען אויף די גליטשען,
מאכען קונצען, הילכען, קוויטשען,
און דער אייז איז בלוי און ווייך,
ווי דער הימעל אין דער הויך.

שקצים אין די גרויסע היטלעך
פליהען בארג אראפּ אויף שליטלעך
מיט א פייף און א געשריי,
קוליע, קוליע, און אין שניי!

אינגלעך ראַיען זיך און שלעפּען,
קייקלען קלעצער שניי און קלעפּען
פעטער שנייער׳ם גוט און וואויל,
מיט א נאַז און מיט א מויל.

שטעהט א אינגעל ביי דעם טויער,
רייבט דעם אויער: פעטער שנייער,
זאָלסט אזוי ביז פּסח שטעהן,
ביז מען דאַרף אין חדר געהן.

אָבער דאָס איז פאַרגעקומען,
אַז דער ווינטער איז געקומען
נאַס און פינסטער, ווי א גרוב,
כאַטש ניט גערה ארויס פון שטוב.

און א רעגען האָט געגאָסען,
ניט ווי ווינטער, נאָר ווי אָסיען,
און קיין שניי איז ניט צו זעהן,
ווייל קיין שניי איז ניט געווען.

בלאָטיג איז אין מארק געוואָרען, —
ניט צו געהן און ניט צו פאָהרען;
געהן און פאָהרען — וואו און ווי,
אז ס׳איז בלאָטע ביז די קניע.

ווערט א גוי אין מארק פערטראָגען,
בלייבט אין בלאָטע שטעהן זיין וואָגען;
שעלט דער גוי, זיין בייטשעל קנאַלט,
שלעפּט דאָס פערדעל ביז עס פאַלט.

פאָהרט ארויס א בעל־עגלה,
וויאָקעט, נאָ׳קעט — מיט א קללה,
צי מיט גוטען — פערדלעך, פאָהרט,
און די פערדלעך, ניט פון אָרט!

און די אינגלעך, ווי דער סדר,
לערנען ווינטער שפעט אין חדר,
האבען זיך געשראקען שטארק
געהן אין בלאטע דורכ'ן מארק.

האבען מענשען פיעל געטרויערט,
וואס די בלאטע לאנג געדויערט,
וואס קיין שניי איז ניט צו זעהן:
און קיין שניי איז ניט געווען.

האבען מענשען זיך דערשראקען.
גוים קלינגען אין די גלאקען,
אידען טיאפקענען אין שוהל,
אז די גרויסע שוהל ווערט פול.

און די אינגלעך פון דעם חדר,
יעדער אינגעל טהוט א נדר:
— שניי געטרייער, קום שוין קום,
איך וועל ווערען גוט און פרום.

קויפט א אינגעל ניט קיין בייגעל,
קויפען פליהט ער ווי א פויגעל,
א לאמטערן פון פאפיר,
רויט און לויטערען קאליר.

נו, איז דארט געווען א אינגעל,
האט מען איהם גערופען צינגעל,
צינגעל כוואט. — און צינגעל כוואט
האט קיין מורא ניט געהאט.

ער פלעגט לאכען: א לאמטערען!
כ'האב קיין מורא ניט פאר בערען,
וועל איך מורא האבען געהן
דורכ'ן מארק בייגאכט אליין?

אינגלעך זיצען, הערען, שווייגען.
אלע ווייסען גוט, אז לייגען
צינגעל כוואט וועט קיינמאל ניט,
ער איז דאך ניט יוקעל שמיד!

און אין אוועגד, ווי דער שטייגער,
קוקט דער רבי אויפ'ן זייגער,
און ער זאגט ארוים'עט קוים:
— קינדער, נו, שוין צייט אהיים! —

ווערט א טומעל, טויב צו ווערען:
— בעריל רעדעל, מיין לאמטערען,
גיב מיר פייער — קאפעל האן,
צינד מיר מיין לאמטערען אן!

לאזען אינגלעך זיך צוזאמען,
די לאמטערנעס רויטע פלאמען,
פינסטער — לייכטען זיי דעם וועג
און זיי ציטערען פון שרעק.

פלוצלונג טהוט א פרעג א אינגעל:
קינדער, וואו איז איצטער צינגעל?
צינגעל דארט און צינגעל דא,
צינגעל איז מיט זיי ניטא.

קוקען זיי אין אלע זייטען —
פלוצלונג זעהען זיי פון ווייטען,
צינגעל טהוט א פאל, א כליאפ,
און אין בלאטע ביז'ן קאפ!

ווערט א ליארעם. שרייט א אינגעל:
— ווארט אויף מיר א רגע, צינגעל!
און צו צינגלען צו־צו־געהן
שרעקט דאס אינגעל זיך אליין.

צינגעל שטעקט אין בלאטע פרעהלאך,
און צווינגט זיך פרעהלאך: הולך!
ווארפט זיך, דרעהט זיך ציהט זיך אויס,
קען פון בלאטע נים ארויס.

ווערט א יאמער: צינגעל, צינגעל!
אבער יעדער חדר אינגעל
האט ער אפגעלערענט קוים,
דארף ער קומען באלד אהיים.

בלייבט אין בלאָטע צינגעל שטעקען.
אבער צינגעל וועט זיך שרעקען?
צינגעל קלערט צו זיך אליין:
כ׳וועל אזוי ביז מאָרגען שטעהן.

כ׳וועל אזוי אין בלאָטע שלאָפען...
אָבער דאָ האָט זיך געטראָפען:
דורכ׳ן מאַרק א פּריץ רייט,
זעהט ער צינגלען פון דער וויים.

לאָזט דער פּריץ זיך פון ווייטען
אויף זיין גוטען פערד צו רייטען, —
און פאר צינגלען — איינס, צוויי, דריי,
שלעפּ — און צינגעל איז שוין פריי!

און דער פּריץ איז א גוטער,
טוליעט צינגלען אין זיין פוטער,
אָבער צינגעל זידט און ברענט —
רייסט זיך פון דעם פּריץ׳ם הענט.

און דער פריץ קנייטשט זיין שטערן:
— ווי, דו האסט ניט קיין לאמטערן?
געהסט אזוי אליין ביינאכט?
האט זיך צינגעל הויך צולאכט:

— א לאמטערן, א לאמטערן!
כ'האב קיין מורא ניט פאר בערן.
וועל איך מורא האבן געהן
דורכ'ן מארק ביינאכט אליין?!

לאכט דער פריץ: ס'ארא אינגעל!
זאג מיר, ווי מען רופט דיך? — צינגעל
האט קיין מורא ניט געהאט
און ער ענטפערט: צינגעל כוואט!

איז דעם פריץ שטארק געפעלען
וואס א אינגעל זאל זיך שטעלען
פאר א פריץ איינס און צוויי;
און דער פריץ זאגט אזוי:

— כ׳בין שוין גרוי און אלט געוואָרען,
בין א וועלט שוין אויסגעפאָהרען,
און אַ אינגעל, אזאַ ברען,
האָב איך ערגעץ ניט געזעהן.

און, אז דו זאָלסט מיך געדענקען,
וויל איך אזאַ זאך דיר שענקען,
וואָס די וועלט האָט ניט געהאט;
שווייג, און הער־זשע, צינגעל כוואט.

כ׳האָב דעם פערד, ער קאָסט מיר טייער,
ער איז לויטער פלאַם און פייער,
פליהען פליהט ער ווי א פייל,
אין א רגע דרייצעהן מייל.

און איך האָב א כישוף־רינגעל,
אזא רינגעל פאר א אינגעל;
טוסט איהם זיעבען מאָל א דרעה
און עס הויבט אן געהן א שניי.

און דו קענסט אליין זיך שטעלן,
וועלכע זאך איז דיר געפעלן:
צי דער רינגעל, צי דער פערד —
אבער ניט קיין סך געקלערט!

צינדט זיך אן אין גאנצן צינגעל:
— פערד צי רינגעל, פערד צי רינגעל?
און ער ענטפערט, ניט געקלערט:
— כ'וויל דעם רינגעל מיט דעם פערד!

לאכט דער פריץ: ס'ארא אינגעל
ביזטו, צינגעל!... און דעם רינגעל
ניט דער פריץ צינגלען אפ,
און ער שפרינגט פון פערד אראפ.

און גיט צינגלען אפ די לייצע
און פאטשט צינגלען אן אין פלייצע.
צינגעל קוקט: אט אט אטא,
שוין, דער פריץ איז ניטא.

זשמורעט ציגגעל צו די אויגעו,
וויא! און לאזט זיך פייל פון בויגען
מיט'ן רינגעל דורכ'ן מארק,
דורכ'ן מארק, און אויפ'ן בארג.

טפרו! דער פערד בלייבט שטעהן, און ציגגעל
טהוט א נעהם דאס כישוף-רינגעל,
טהוט איהם זיעבען מאל א דרעה
און עס הויבט אן געהן א שניי.

נו, צי דארפען מענשען זארגען? —
מענשען שטעהען אויף פריהמארגען,
קוקען זיי און קוקען זיי:
— אי, אי, אי, זאל זיין א שניי?

און זיי ווילען זיך ניט גלויבען,
טהוען זיי א וויש די שויבען. —
ווערט א שמחה, ווערט א פרייד!
— ס'ארא שניי האט אנגעשנייט!

זאָלען זיך די מענשען פרעהען,
ווי זיי ווילען און פערשטעהען,
זאָרגען האָבען זיי געהאט:
וואו איז אָבער ציגנעל כוואט?

זוכט די מאַמע: ציגנעל! ציגנעל! —
רעדט זיך אוים א פלוידער־אינגעל,
אז אין בלאָטע ציגנעל שטעקט,
און דער שניי האָט איהם פערדעקט.

נעהמט די מאַמע וויינען, קלאָגען,
נאָר די קלוגע מענשען זאָגען:
— לאָזט א אינגעל זיך ניט געהן
דורכ'ן מארק בייגאכט אליין!

אָבער אזא כוואט ווי ציגנעל,
און מיט אזא כשוף־רינגעל,
און מיט אזא גוטען פערד —
און ס'איז קיילעכדיג די ערד —

פליהט מען גיכער, פריי און זיכער,
ווי דער ווילדער ווינט און וויכער,
טאָל און בארג און וואלד און פעלד
אין דער ברייטער, ווייטער וועלט.

איז זיך צינגעל פייל פון בויגען
אויפ'ן פערד אוועקגעפלויגען,
ווייטער, ווייטער פון דער היים,
ערגעץ אין דער נאכט, אין רוים.

אבער ווען פון ווייטע וועגען
קומט דער ווינטער אַן מיט רעגען,
און קיין שניי איז ניט צו זעהן,
ווי קיין שניי וואָלט ניט געווען. —

ווייזט זיך צינגעל פייל פון בויגען,
פון דער נאַכט ארויסגעפלויגען,
ניט געזעהן און ניט געהערט,
אויפ'ן פריץ'ס גוטען פערד.

און ער טראָגט זיך גיכער, זיכער
ווי דער ווילדער ווינט און וויכער,
מיט'ן רינגעל דורכ'ן מאַרק,
דורכ'ן מאַרק און אויפ'ן באַרג.

טפּרו! דער פערד בלייבט שטעהן, און צינגעל
טהוט אַ נעהם דעם כּשוף־רינגעל,
טהוט איהם זיעבען מאָל אַ דרעה,
און עס פאַלט אַרוים אַ שניי!

דאָס ליעדעל
פון ברויט,
דריי מלאָכים,
און אַנדערע

שנייעלע, שנייעלע ווייסינקער שיט
אונטער די שליטעלעך, אונטער די טריט,

קינדערלאך, אינגעלאך, מארש אין גאלאפ,
גליטשיג דאס שטענגעלע בערגעל אראפ.

גליטשיג דאס שטענגעלע אזש ביז׳ן טהאל —
קינדערלאך, אינגעלאך, איינס מיט אמאל!

ווינטעלע, ווינטעלע בלאז ניט אזוי!
אונזערע היטעלאך וואַרף ניט אין שניי.

אונזערע היטעלאך, איינס אויף דער וועלט,
פון אונזער מאמעניו, חנוכה־געלט.

וועט אונזער מאמעניו האבען פיעל צער,
וועט אונז דער טאטעניו שמייסען דערפאר.

די זיידעס מיט די באבעס
קומען פון אלע עקען,
מיט די גרויסע טארבעס,
מיט די לאנגע שטעקענס,

און קינדערלאך וואס וויינען,
ווילען גוט ניט זיין, —
אין די גרויסע טארבעס
כאפען זיי אריין.

נאר גוטע שטילע מיידעלאך
איז זיי שטארק געפעלען;
שענקען זיי די מיידעלאך
שנירעלאך קארעלען.

און וואוילע פרומע אינגעלאך
האבען זיי שטארק האלד, —
שענקען זיי סידורים׳לאך,
איינגעפאסט אין גאלד.

פאר די הענטלאך אין די רינגען,
קליינע שעהנע קינדער זינגען:
— גאט געטרייער, גיב א רעגען,
פון די קליינע קינדערס וועגען!
ווייזט א וואלקען זיך פון אויבען,
נעמען זיך די פעלדער שטויבען,
און ווי פערעל רעגען ריין
טריף טראפ, טריף טראפ, הויבט אן גען.

נעמען זיך די פעלדער שפרייטען
פריש צואקערטע אין בייטען;
ווערען גרינע קארען זאנגען
אויף די פעלדער אויפגעגאנגען;
נעמט א טהוי אויף זיי צו פאלען,
ווארעמט זיי די זון מיט שטראלען,
ווערען פעלדער געל ווי גאלד,
פול מיט קארען, ריינעם גאלד.

קומען שניטער מיט די מעסער,
איינס פון צווייטען שארפער, גרעסער,
שניידען שניטער, שניידען, זינגען,
אזש די שארפע מעסער קלינגען,
אזש די פעלדער ווייט פארשטארבען:
און דעם קארען אין די גארבען
לייגען זיי אין סקירדעס אויס
ביז צום הימעל הויך און גרויס.

נעמען פולע פוהרען פאהרען,
פוהרען פאהרען פיהרען קארען
דורך די בערג און דורך די טאלען
אין די מיהלען אויסצומאהלען:
הויבען אן די ווינטען וועהען,
און די מיהלען פליגלען דרעהען,
מאהלען מיהלען מאהלען שנעל,
פון דעם קארען ווייסען מעל.

נעמט דער בעקער מעל מיט הייוועז,
און פארהייצט זיין גרויסעז אויוועז.
ברענט דאָס פייער, שייטלעז קנאקעז.
נעמט דאָס ברויט זיך בעסער באַקעז.
קויפעז מאמעס ברויט דעם פרישעז,
און דערלאנגעז אויף די טישעז.
עסעז קינדער פרישעז ברויט,
זיינעז זיי געזונט און רויט.

זומער־רעגען.

שעהנער זומער לעבען.
אויבען וואָלקען שוועבען.
און אין גאס נעהמט שטויבען
ביז די וואָלקען אויבען.
געהט א שטורעם קומען.
נעהמט א דונער ברומען,
און א בליץ נעהמט בליצען.
גאָט וועט אונז בעשיצען,
און פון אונזערט וועגען
שיקען אונז א רעגען.

רעגען, גאָלד און שטראהלען
פון דעם הימעל פאלען,
אויפ'ן פעלד זאָל וואקסען
קאָרן, היי און פלאַקסען,
אויפ'ן גאס די שטיינער

זאָלען ווערען ריינער,
רעגען, גאָלד און שטראַהלען
פון דעם הימעל פאַלען,
פאַלען צוגעצעהלטע
און פון גאָט געטהיילטע.

און פון איבער דעכער,
פון די קוימענס העכער —
גאָלדיגס עפּעס רייסט זיך,
און די זון בעווייזט זיך,
און זי שמייכעלט מונטער
אונז אין גאַס אַרונטער.

און פון איבער דעכער,
פון די קוימענס העכער —
האָט אַ רעגענבויגען
ברייט זיך אויסגעצויגען,
און דער רעגענבויגען
שיינט אונז פאַר די אויגען.

א מאמע

אין פענסטער איז נאָך פינסטער,
עס שלאָפען נאָך די קינדער,
און זי — א שטילע ווי דער טויט —
זי ברייננט שוין פרישע מילך און ברויט
פאר די קליינע קינדער.

און אלע, אויף די גאסען,
פארגעסען אויף די קינדער,
נאָר זי — א שטילע, היט באהיט
פון אלדאָס בייז, די קוואלע טריט
פון די קליינע קינדער...

אין אווענד היט דער זייגער...
עס שלאָפען שוין די קינדער.
און זי — א שטילע ווי דער טויט —
זי זיצט, און העמדלעך ווייסע נעהט
פאר די קליינע קינדער.

אלע גאַסען שלאָפֿען
אין דער שטילער נאַכט:
אויבען נאָר אין הימעל
די לבנה וואַכט

און אַ גרויסער זייגער
ציילט פֿון צייט צו צייט
אימיצען די שעה׳ן,
ערגעץ אין דער ווייט.

און די הייזער שלאָפֿען
אין דער שטילער נאַכט:
נאָר ביי אונזער פֿענסטער
אַ לאַנטערען וואַכט;

און ביי אונזער פענסטער
ווען ניט ווען, און מיעד,
שארען און פארשטארבען
שלעפעריגע טריט.

און די שכנים שלאפען
אין דער שטילער נאכט;
נאר אין אונזער וואוינונג
אונזער פייער וואכט;

און אין אונזער וואוינונג,
ערגעץ אונטער דיל
וויינט א קליינע מייזעל
ווי א קליינע גריל.

און די קינדער שלאפען
אין דער שטילער נאכט;
נאר די בלייכע מאמע
און די שטילקייט וואכט.

איי לי ליו ליו, איי ליו ליו,
מאַך מיין קינד די אויגלאַך צו,

דריי מאָהל קרעהט דער רויטער האָהן
קומען דריי מלאכים אָן.

שעהנע קרוינען טראָגען זיי,
ווייסע פליגעלן האָבען זיי,
מיט די פליגלען פאָכען זיי,

פאָכען לייכט, און פאָכען לינד
ארום וויעגעל פון מיין קינד.

— ערשטער מלאך אין דער נאַכט,
וואָס האָסטו מיין קינד געבראַכט?

זאגט דער מלאך: — אין מיין קרוין
האב איך אזא כישוף שטיין,

טהו איך מיט'ן שטעהן א דרעה,
אויף דיין קינד א דרעה אזוי,

וועט ער האבען לאנגע יאהר
און דערלעבען גרויע האר."

„קוקוריקו ריקו האהן",
טהוט א קרעה דער רויטער האהן,

און דער מלאך פון זיין קרוין
נעהמט ארוים דעם כישוף שטיין,

טהוט א דרעה איהם אויף מיין קינד,
פליה צום באלקען און פערשווינדט.

איי לי ליו ליו, איי ליו ליו,
מאך מיין קינד די אויגלאך צו.

— צווייטער מלאך אין דער נאכט,
וואס האסטו מיין קינד געבראכט?

זאגט דער מלאך: — אין מיין קרוין
האב איך אזא עדעלשטיין,

טהו איך מיט'ן שטיין א דרעה,
אויף דיין קינד, — א דרעה אזוי,

וועט ער לערנען גוט און פיין,
וועט א תלמיד חכם זיין.

„קוקוריקו ריקו האהן",
טהוט א קרעה דער רויטער האהן,

און דער מלאך פון זיין קרוין
נעהמט ארוים דעם עדעלשטיין,

טהוט א דרעה איהם אויף מיין קינד,
פליה צום באלקען און פערשווינדט.

איי לי ליו ליו, איי ליו ליו,
מאך מיין קינד די אויגלאך צו.

— דריטער מלאך אין דער נאכט,
וואס האסטו מיין קינד געבראכט?

זאגט דער מלאך: — אין מיין קרוין
האב איך אזא דימענטשטיין,

טהו איך מיט׳ן שטיין א דרעה,
אויף דיין קינד, א דרעה אזוי,

וועט ער זיין א גרויסער גביר,
האבען אוצרות אהן א שיעור.

„קוקוריקו ריקו האהן",
טהוט א קרעה דער רויטער האהן,

און דער מלאך פון זיין קרוין
נעהמט ארויס דעם דימענט שטיין,

טהוט אדרעה איהם אויף מיין קינד,
פליה צום באלקען און פערשווינדט.

איצטער שלאפט דער רויטער האהן
ווייל ער האט ניט וואס צו טהאן.

איי לי ליו ליו, איי ליו ליו,
מאך מיין קינד די אויגלאך צו.

נוובניר בּ'

אויף דער עווענױ בי, נאך א זון־הייסען טאג,
האט געצונדען א מענש דעם לאנטערען פון ראג:

און ביים שיין פון לאנטערען פריי, רױשיג און װילד
האבען קינדער פארשמוצטע אין קאובאים געשפיעלט;

און ארום האבען פענסטער און שילדען געשטראלט
אויף די שטיינערנע װענד, אויפ'ן גרױען אספאלט.

און אין שײן און אין שטױב אין א רױשיגער קײט
האבען פארלאך שפאצירט, האבען קליידלאך געװײהט.

האבען קולות געהילכט, האבען מיידלאך געלאכט,
האבען אויגען געברענט אין דער נאכט, אין דער נאכט.

אויף דער עוועניו ־בי, פון א טענעמענט־הויז,
אין א זיידענעם קלייד איז א מיידעל ארויס,

און געשפאנט פאר׳ן הויז מיט געמאסטענע טריט,
נאר איהר בליק האט געזוכט און געווארט און געבליהט...

איז א באי פון דער גאס באלד געקומען צו געהן,
האט א לוסטיגע ליעדעל געפייפט דורך די ציין,

האט דאס מיידעל דעם באי פון דער ווייטען דערקענט
און מיט פרייד און פארשעמט איהם געצויגען די הענד,

און א פארעל א נייע, געארעמטערהייט
איז געשלאסען אריין אין דער רוישיגער קייט.

אויף דער עוועניו בי, אין א רעדעל ארום,
זיינען מענשען געשטאנען פארטרויערט און פרום;

און א קלייניגקער אינגעלע, הייזעריג, מיד,
האט געזונגען א טרויעריג אידישע׳ליעד:

„אידען, יאַמערט פון אונגליק וואָס אונז איז געשעהן,
אויפ'ן צעהנטען פּלאַר איז דער פייער געווען

און דער פייער האָט אונזערע שוועסטער פאַרברענט..."
אַט, א מיידעל געקויפט האָט דאָס ליעד פאַר א סענט.

איז פון רעדעל אַרויס, און מיט טיעפען געפיהל
האָט דאָס מיידעל געזונגען דאָס ליעד אין דער שטיל.

אויף דער עוועניו בי, ביי דער פערצענטער גאַס,
איז געשטאַנען דאָס פּאַרעל. דערשראָקען און בלאַס,

נאָר מיט אויגען צופלאַמטע, פערבענקט און ענטציקט,
אויף דער פערצעהנטער גאַס האָט די מיידעל געבליקט;

דאָרטען ווייט האָבען שילדען מיט גאָלד־העלען שיין
זיך געריסען אין נאַכטיגען הימעל אריין;

און א ווייטער געריוש האָט פון דאָרטען געשוועבט
און מיט רייץ און באַגעהר דער נשמה פאַרוועבט;

און דער בחור האָט עפּעס געשעפּטשעט אין פּיין. —
אין דער פערצעהנטער גאַס איז די פּאַרעל אריין...

אויף דער עוועניו בי, האָט דערווייל זיך דערהערט,
א געקלאַנג, א געלאַף, און א טופּען פון פערד, —

ווי די קריגער באַזיגער פון ערגעץ א לאַנד,
מיט דער מעשענער מיץ, מיט'ן האַק אין דער האַנד,

זיין לעשער געקומען מיט ראַש און געברויז,
און זיי האָבען באַלאַגערט א טענעמענט הויז,

און אַרום און אַרום, ווי א טייך אָהן א ברעג,
זיינען מענשען געשטאַנען פאַרגליווערט פון שרעק:

אין דער טענעמענט הויז, אין א פענסטער, הויך, הויך,
האָט געשריען א פרוי, האָט געשלאָגען א רויך.

אויף דער עוועניו בי איז געגאַנגען די צייט,
און די גרוי־בלינדע נאַכט האָט געשפּאַנט ביי דער זייט.

און די נאכט האט געשפאנט און האט רוהיג און זאכט
דא א קראם צוגעשפארט, דארט א טיר צוגעמאכט;

דא און דארט אין א פענסטער געלאשען א שיין,
און די מענשען געפיהרט אין די הייזער אריין,

און מיט רוה און מיט שלאף און מיט שאטענס געשפרייט,
וואו אט ערשט האט באוועגט זיך די רוישיגע קייט.

די לבנה פון הינטער א ברעג פון א דאך
האט געלויכטען ארונטער פארנעבעלט און שוואך...

אויף דער עוועניו בי, אין דער טענעמענט הויז,
וואו די מיידעל אין זיידענעם קלייד איז ארויס

אין אן אפענעם פענסטער, געבויגען, לאנג-לאנג
איז געזעסען א מאמע פארצווייפעלט און באנג;

און זי האט אין דער נאכט מיט די אויגען געזוכט,
און געשעפטשעט ווי אימיצען וואלט זי געפלוכט.

נאר זי האט ניט געפלוכט, ווייל א מאמע אין וועה
קען איהר טאכטערשען נאמען נאר שעפטשען אזוי...

און נאך לאנג האט די מאמע ביים פענסטער געוואכט,
און געווארט אויף איהר קינד, און געקוקט אין דער נאכט.

אויף דער עוועניו בי איז געלעגען די רוה...
נאר די היימלאזע עלענדע קעץ, וואו ניט וואו,

האבען שטיל אין דעם מיסט ביי די שטיינערנע ווענד
זיך געראיעט, און בייז מיט די אויגען געברענט.

און א שלאפלאזער מענש מיט פארשלאפענע טריט
וואו ניט וואו איז געקראכען געבויגען און מיד;

און א ווייטער פארשטיקטער געזאנג און געשריי
האט געהילכט פון א נאכטיגע קעלער־קאפיי;

און פון ערגעץ א קינד האט געוויינט אהן א סוף
און א מאמע האט עפעס געווארטשעט אין שלאף...

אויף דער עוועניו בי, ביי דער טענעמענט הויז,
וואו די מיידעל אין זיידענעם קלייד איז ארויס,

איז געשטאַנען דאָס פּאַרעל, פאַרשלאָפען און פויל
האָט דער באָי זיך געהאַלטען א לולקע אין מויל

און געצויגען דעם רויך נאָכאַנאַנד, נאָכאַנאַנד;
און די מיידעל פארבראָכען א האַנד אויף א האַנד

ביי די טרעפּ, אין צוקנייטשטען אין זיידענעם קלייד.
איז געשטאַנען פארגליווערט און בלאס ווי דער טויט,

נאָר אין איהר האָט א ציטער געטאָן א געפיהל,
און זי האָט זיך צו־וויינט אזוי שטיל אזוי שטיל...

אינהאַלט:

I בלימעלעך, קרענצעלעך... — — — — — — — 5
II בלימעלעך, קרענצעלעך... — — — — — — — 11
דער שלאָף — — — — — — — — — — — — 19
גזלנים — — — — — — — — — — — — — 29
דער פרעמדער — — — — — — — — — — 37
די נויט — — — — — — — — — — — — — 49
אינגעל ציגגעל בוואַט — — — — — — — — 57
דאָס ליעדעל פון ברויט, דריי מלאכים און אַנדערע, 77
אויף דער עוועניו בי — — — — — — — — — — 97